

**ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА ПРИРОДИ ВЛАСНОСТІ
В ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ**

Досліджуються основні підходи до розуміння сутності власності, визначення її поняття та співвідношення з правом власності. Аналізуються основні наукові концепції щодо проблеми співвідношення власності та права власності. Зроблено висновок про відсутність практичної необхідності проведення розмежування між власністю в економічному розумінні та правом власності як юридичною категорією.

Ключові слова: власність, присвоєння, володіння, право власності, зміст власності, суб'єктивне право.

Постановка проблеми. Кардинальні зміни в соціально-економічному житті суспільства, які відбулися наприкінці ХХ сторіччя, вплинули на правову систему України. Із прийняттям Конституції України законодавець закріпив багатоманітність форм власності та свободу економічних відносин. У сучасних умовах все більшої актуальності набуває дослідження правової природи власності та визначення її місця в правовій системі держави. Адже від того, яке місце займає інститут права власності, залежить, чи є держава демократичною і правовою. Категорія власності фактично завжди була предметом філософських і соціологічних досліджень. Але, незважаючи на широке використання категорії власності в різних сферах громадського життя, її вивчення засобами різних наук, насамперед, юридичних, сприйняття даного феномена на категоріальному рівні продовжує залишатися досить поверхневим. Тому необхідно дослідити природу інституту права власності, застосувати різні методологічні підходи до аналізу змісту власності та права власності.

Ступінь наукової розробки проблеми. Власність завжди була предметом наукових досліджень. З найдавніших часів людська думка намагалася визначити її зміст, значення для суспільства та держави. Проблеми розуміння сутності власності та права власності, а також їх співвідношення досліджують О.В.Дзера, Н.С.Кузнецова, Р.А.Майданник, Е.О. Суханов, Ю.К. Толстой, Е.О. Харитонов, Я.М.Шевченко та ін. Вибір теми дослідження зумовлено необхідністю аналізу проблеми розуміння сутності власності, визначення взаємозв'язку розвитку власності та права власності, незначною кількістю комплексних досліджень з цієї проблематики.

Мета статті – з'ясувати поняття та сутність власності, визначити основні підходи до співвідношення юридичних категорій власності та права власності.

Виклад основного матеріалу. Власність існує в кожному суспільстві та є основою будь-якого

способу виробництва. Кожному з них відповідає свій тип власності. Однак питання про те, що таке власність, яка її сутність і чим є по суті право власності, залишається дискусійним дотепер.

Класична римська юриспруденція розкрила сутність власності через універсальну формулу – *plena in re potestas*, тобто, як повну владу над річчю. Однак такий підхід до розуміння сутності власності не єдиний. Філософи, юристи, економісти намагалися тлумачити сутність власності та права власності інакше. Спробуємо зосередити свою увагу на окремих, найбільш поширених ученнях про власність, дослідження яких, на нашу думку, актуальні. Зазначимо, що ще Аристотель стверджував, що приватна власність походить з природи людини, її природної любові до себе. Пізніше Марк Тулій Цицерон зробив висновок про те, що природне право як вищий (природний) закон виникло раніше від будь-якого писаного закону, раніше, ніж була заснована держава.

Значний інтерес для нашого дослідження викликають основні ідеї школи природного права. Її основоположники пояснювали сутність держави та права, а також права власності, виходячи з розуміння сутності природного права та суспільного договору. Представники школи природного права походження власності пов'язували з умовами первісного договору. Наслідком такого договору стало виникнення суспільної влади та держави, яким люди зобов'язалися підкорятися. Згідно з цим договором люди погодилися взаємно поважати майнові інтереси. Як наслідок, було встановлено суспільний порядок, основою якого є приватна власність. Приватна власність ґрунтується на сутності самої людини разом з волею та рівністю [18, с.25]. Погляди Джона Локка та його послідовників стали основою для розвитку інших учень, які відомі як теорія природних прав людини. Сутність власності, яка розкривається за допомогою природних вроджених властивостей, які властиві кожній людині, розк-

рита у працях Жан Жака Руссо, Шарля Луї Монтеск'є, Дені Дідро.

З інших позицій обґрунтовував сутність права власності К.Д.Кавелін. Він зазначав, що сутність власності впливає з самої природи людини. На його думку, приватна власність – священна, її сутність впливає з природи людини, але при цьому обґрунтовував існуючу нерівність людей у суспільстві щодо приватної власності базуючись на власних уявленнях про природну нерівність фізичних особливостей людей. На думку дослідника, ця нерівність зумовлена природою людини. «Природні властивості та власність є вічним джерелом нерівності людей у всіх людських суспільствах, яку неможливо викоринити. Ця нерівність вічна, одні довічно будуть боротися з голодом та злиденністю, інші будуть мати дозволя, займатися суспільними справами, інші будуть матеріально залежними, інші – незалежними [14, с.113].

Теорія природного права приваблює своєю очевидною істиною. Теза про те, що всі люди народжуються рівними та мають невідчужувані права, зрозуміла кожній людині. Тому вчення школи природного права набуло великого поширення. Представники цього напрямку обґрунтовують власність з погляду природи та почуттів людей. На їх думку, власність – природна властивість людини, вона священна та недоторканна, відноситься до кола абсолютних прав.

Проте навряд чи можна однозначно та повністю погодитися з ученням школи природного права. Вона не відповідає на питання: звідки з'являються предмети власності та як з'являються багаті люди і чому є злиденні? Ми живемо в матеріальному світі, тому можна стверджувати, що предмети власності створені природою або є результатом виробничої діяльності. Людина від народження їх не має.

Спроби основоположників школи природного права розкрити сутність власності та права як природної властивості людини були розкритиковані сучасниками. Вони стверджували, що неможливо обґрунтувати власність як природне право, оскільки, згідно з природним правом кожен, у кого немає свого майна може зазіхати на чуже майно. Вони вважали, що власність не природне право, а громадянське. «Ні закон Божий, ні закон природи не дають мені власності. Власність установлена конституцією», - стверджував Г.Айртон [11, 174]. Критику вчення природного права абсолютизував засновник утилітаризму Ієремія Бентам: «природні права – просто нісенітниця, риторична нісенітниця» [8, с.27].

У контексті нашого дослідження цікаве твердження, яке обґрунтував М.М. Алексєєв. На його думку, природно-правові погляди зовсім застаріли, суспільних договорів не існувало, «а якщо їх вважати фікціями, побудованими для пояснення сутності соціальних інститутів, то вони нічого не пояснюють. Щоб домовитися про те, що є «моїм» і що – «твоїм», потрібно мати ідею власності. Суспільний договір так само припускає існування поняття власності, однак не пояснює його» [3, с.349].

Як логічний підсумок наведемо твердження Людвіга фон Мізеса: «Одні автори приватну власність виводять з поняття природного права. Інші посилаються на природне право для виправдання скасування приватної власності на засоби виробництва. Оскільки ідея природного права похідна, тож подібні розбіжності не підлягають урегулюванню» [19, с.324]. На думку автора, права власності, окреслені законами та захищені судовою практикою, є результатом еволюції, людським механізмом. Вона (власність – Ю.П.) не божественна, виникла на початках історії, коли люди своєю владою присвоювати собі те, що не було чиясь власністю» [19, с.324-325].

У працях філософів поширена теза, відповідно до якої власність є способом реалізації особистості, за допомогою якого особистість наче перевтілюється, переноситься на річ [24]. Оригінальну думку сформулював П.Ж.Прудон. На його думку, власність за своїм етимологічним значенням, і відповідно до визначення юриспруденції є правом, яке існує поза суспільством. Очевидно, що якби майно кожного було суспільним майном, то умови були б рівні для всіх і тоді утворювалася б така суперечність: власність є належним людині правом розпоряджатися найбільш безумовні суспільним майном. Отже, вступивши в союз для свободи, рівності, безпеки, ми не стаємо союзниками у сфері власності, і якщо власність є природним правом, то це право не є соціальним, а антисоціальним. Власність і суспільство – два феномени, які, безумовно, не можна поєднати; змусити об'єднатися двох власників так само важко, як змусити два магніти поєднатися однаковими полюсами. Суспільство повинно загинути або знищити власність [22, с.83].

У процесі формування поглядів про сутність власності виникло питання про її правовий аспект. Першим, хто дослідив сутність відносин власника до своєї речі, став І.Кант. Його вчення базується на твердженні про те, що річ не має волі, тому право не здатне впливати на неї [15, с.135]. Питання про власність як ставлення влас-

ника до своїх речей розглядав також Г. Гегель. На його думку, власність належить визначати через відношення волі людини до речей: «Особа має право вкладати свою волю в кожну річ, що завдяки цьому стає моєю, одержує мою волю, як свою субстанціональну мету, оскільки вона в собі самій не має душі: це абсолютне право людини на присвоєння речей. Власність матеріалізується в реальності через безліч осіб, які беруть участь в обміні, і при цьому взаємно визнають один одного» [17, с.103]. Згідно з ученням Г.Гегеля, власність як вольове відношення окремих індивідів, тобто як право, правовідношення власності, виникає в самому акті обміну. Для того, щоб обмінятися речами, потрібно визнати один одного власниками. В основі цих поглядів закладено об'єктивний ідеалізм. Він не дає відповіді на ті ж питання, на які не дають відповіді представники школи природного права.

З позицій матеріалістичної філософії питання про природу власності досліджував К.Маркс. Згідно з його вченням, власність є історично визначеною формою суспільних відносин з приводу присвоєння та володіння матеріальними благами. Це ставлення індивіда до умов праці, до своєї власності припускає певне реальне буття індивіда як члена певної племінної організації або колективу. На думку К. Маркса, у кожну історичну епоху власність розвивалася по-різному та за зовсім різних за складом суспільних відносин. «Тому визначити буржуазну власність – значить здійснити щось інше, ніж здійснити опис усіх суспільних відносин буржуазного виробництва».

Дослідники радянського періоду також виходили з того, що власність – це історично визначена форма суспільних відносин. В економічному розумінні – це не відношення людини до речей, а відносини людей із приводу речей, насамперед з приводу володіння та присвоєння засобів виробництва. Сутність цих відносин полягає у ставленні людини до речей як до своїх. Присвоєння результатів своєї або чужої праці відбувається в процесі виробництва, при використанні та розпорядженні власністю. Зміст економічних відносин розкривається за допомогою категорій володіння, користування та розпорядження [21, с.6].

Дослідження пострадянського періоду, як правило, базуються на уявленні про власність, які склалися здебільшого за радянських часів. Однак варто відзначити існування численних спроб переглянути раніше сформовані й обґрунтовані погляди на сутність власності [27, с.306-309].

Спробу уточнити марксистське розуміння власності зробив Ю.К. Толстой [26, с.21]. На його

думку, визначення власності за допомогою категорії присвоєння в принципі можливе, але варто враховувати, що поняття присвоєння потребує конкретизації, а тому навряд чи може бути використане для розкриття змісту власності без визначення його самого. У найбільш загальному розумінні, на його думку, власність можна визначити як ставлення індивіда або колективу до належної йому речі як до своєї, власність базується на відмітностях «мого» та «твого». З цього випливає, що власність – це ставлення людини до речі, але воно немислимо без того, щоб інші особи, які не є власниками даної речі, ставилися до неї як до чужої речі, тобто, «власність означає відношення між людьми із приводу речей», тобто власність – це суспільне відношення. Його зміст розкривається через зв'язки та відносини, у які власник вступає з іншими людьми в процесі виробництва, обміну та споживання матеріальних благ. Власність – це суспільні відносини, яким властиві матеріальна сутність та вольовий зміст, це майнове відношення, причому в більшості майнових відносин вона займає чільне місце. Для належного розуміння власності, на думку Ю.К. Толстого необхідно показати, у яких конкретно формах можуть виражатися вольові акти власника щодо належної йому речі. «Власність – це ставлення особи до приналежної йому речі як до своєї, котре виражається у володінні, користуванні та розпорядженні нею, а також в усуненні втручання всіх третіх осіб у сферу господарського панування, на яку поширюється влада власника» [25, с.139]. Тобто мова йде про правовідносини власності.

Зауважимо, що існує інша концепція, основоположником якої є Ю.С.Гамбаров [16]. Згідно з цією концепцією, власність як економічна категорія – це речі, майно, до якого людина або організація ставляться як до свого. Однак це ставлення не мало б ніякого змісту, якби його не визнавали інші власники, і воно не було б юридично закріплене та не користувалося б правовим захистом. На думку дослідника, володіння, користування та розпорядження не вичерпують змісту власності. Власність зберігається в ряді випадків, коли власник позбавлений можливості володіння, користування та розпорядження речами, наприклад, коли майно вилучене в нього та передане на зберігання іншій особі судовим виконавцем.

Окремі дослідники роблять припущення про недоцільність проведення розмежування між власністю та правом власності. Наприклад, В.П. Шкредов вважає, що власність як особлива економічна категорія не існує і мова про неї може

йти тільки як про правову категорію [28, с.103]. Заперечення існування власності як економічної категорії дослідник аргументує тим, що власність проявляється у всій системі виробничих відносин, тому неможливо її відокремити в якості самостійної економічної категорії. Як підтвердження абсурдності такого погляду опоненти зазначають, що саме тому, що власність як економічна категорія проявляється у всій системі виробничих відносин, її необхідно виділяти як економічну категорію, щоб з'ясувати її зміст.

Отже, економічні відносини власності – це історично сформований тип суспільних відносин, в межах яких здійснюється присвоєння засобів виробництва та його результатів – у тому числі предметів споживання. Їх суть полягає у відносинах присвоєння та забезпечення стану присвоєння предметів і благ у межах певної суспільно-економічної формації.

Економічні відносини власності регулюються нормами права. Сукупність норм права, які закріплюють належність певного майна відповідним фізичним або юридичним особам, державі або іншим публічним утворенням, визначають їх правомочності та забезпечують захист прав і законних інтересів власника утворюють право власності в об'єктивному розумінні. Конкретні правомочності власника речей володіти, користуватися та розпоряджатися ними є право власності в суб'єктивному розумінні.

Аналіз джерел свідчить, що наука цивільного права та цивільне законодавство зарубіжних країн не проводять розмежування між власністю як економічною категорією та правом власності. Тобто термін «власність» наче припускає розуміння «права власності». Наприклад, у Цивільному кодексі Франції у ст. 544 запропоновано таке визначення: «La propriété est le droit de jouir et disposer des choses...» (Право власності – це право користуватися й розпоряджатися речами...) [32]. Зауважимо, що сам термін «La propriété» перекладається як поняття «власність» і «право власності» [5, 680]. Подібний стан можна відзначити у цивільному праві Іспанії. У ст. 348 Цивільного кодексу Іспанії визначення права власності: «La propiedad es el derecho de gozar в disponer de una cosa...» (Власність це право користуватися та розпоряджатися річчю...) [34, с.162]. Термін «La propiedad» перекладається як «власність» та як «право власності» [12, с.410]. У Цивільному кодексі Аргентини для позначення права власності вживається термін «El dominio»: «Art. 1882. El dominio es el derecho real que otorga todas facultades de usar, gozar в disponer de una

cosa...» (Право власності є речове право, що надає всі повноваження по володінню, користуванню й розпорядженню річчю...) [36]. Термін «El dominio» перекладається як влада, панування, володіння [12, с.174], він має латинське походження й означає «право власності» (dominium) [17, с.225]. Аналогічний висновок дає аналіз відповідних цивільно-правових норм Італії. У третій книзі Цивільного кодексу містяться норми, присвячені праву власності [33, с.136]. Термін «la proprietà» перекладається як «власність» й як «право власності» [23, с.368]. На основі цього робимо припущення про те, що в Цивільному праві Італії не проводять чіткого розмежування між власністю та правом власності.

Цивільне законодавство штат Каліфорнія та провінції Квебек, які традиційно тяжіють до континентальної системи права, також не розрізняє власність і право власності. Згідно ст.654 Цивільного кодексу Каліфорнії право власності належить розуміти так: «The ownership of a thing is the right of one or more persons to possess and use it to the exclusion of others» (Власність на річ є право однієї або декількох осіб володіти та користуватися нею, усуваючи інших) [30]. Подібну норму містить ст. 947 Цивільного кодексу Квебеку: «Ownership is the right to use, enjoy and dispose of property fully and freely...» (Власність – це право користуватися, володіти й розпоряджатися майном повно й вільно) [31]. Терміни «ownership», «property» перекладаються як «власність», «право власності», «майно» [4, с.788].

В останні роки здійснюються спроби запропонувати нові теоретичні підходи до розв'язання проблеми розуміння природи та сутності юридичних конструкцій власності та права власності [29, с.6-15].

Свій підхід до визначення сутності власності пропонує В. П. Павлов. На його думку, власність – це сукупність набутих прийомів і навичок, що забезпечують панування особи над річчю. Головною ознакою такого панування над конкретною річчю є набута власником на практиці можливість змінювати призначення речі відповідно до свого інтересу. Цим власник відрізняється від інших осіб, які, не маючи юридичних навичок користування досить складною річчю, здатні лише її зіпсувати. На думку дослідника, власність можна визначити як сутнісну характеристику особи поряд з іншими невід'ємними властивостями особи, такими як життя, ім'я, честь гідність та ін. [20, с.34]. Щодо сукупності прийомів і способів (навичок) дій конкретної особи з речами, то очевидний висновок про те,

що такі дії – суто технічні операції людей у процесі доцільної діяльності. Результатом такої діяльності може бути виготовлення або зміна речей. Здійснення таких дій відповідно до свого інтересу свідчить тільки про наявність у власника правомочностей на їх здійснення, але не розкриває сутності власності.

Варто нагадати, що більшість сучасних дослідників цивілістів розглядають власність в економічному розумінні як «відношення особи до приналежної йому речі як до своєї» [21, с.5]. На нашу думку, це і є володіння у сучасному розумінні. Найбільше повно сутність володіння розкрив Шарль Майнц. Він писав: «Перш ніж говорити про речові права, ми зобов'язані сказати кілька слів про владу, яку людина може здійснювати над річчю, відволікаючись від питання, чи мала вона чи ні право її здійснювати. Ця фізична влада людини над річчю називається володінням. Володіння містить, отже, два елементи, які однаково присутні у власності, а саме: воля людини й річ, підлегла цій волі. Але власність вимагає відповідності важливій істотній умові, щоб річ була підкорена нашій волі визнанням способом і гарантована законом. Для того щоб було реалізовано володіння, досить, щоб ми мали владу розпоряджатися річчю, при цьому зовсім не важливо, чи ця влада повинна відповідати праву чи ні» [35, с.362]. Таким чином, володіння це фактичне панування особи над річчю, поєднане з наміром відноситися до речі як до своєї. При такому розумінні володіння немає істотних відмінностей між ним та власністю в економічному розумінні. Ще Р. Ієринг стверджував, що володіння – подоба власності [10, с.15].

Тому ми пропонуємо категорію «власність в економічному розумінні» використовувати в науковому обігу як синонім до категорії володіння. У цивілістичних дослідженнях, перш ніж розкривати поняття права власності, варто говорити про володіння як фактичне ставлення людини до речі.

Висновки. На нашу думку, немає необхідності проводити розмежування між власністю в економічному розумінні та правом власності як юридичною категорією. Немає необхідності також зосереджувати увагу на особливостях категорії «власність в економічному змісті», тому що вона може бути успішно замінена «володінням», добре відомою категорією цивільного права, тому що «власність в економічному розумінні» та «володіння» за своїм змістом фактично збігаються. Щодо співвідношення права власності й права володіння, то вони за своїм змістом збігаються, тому право володіння не може бути елемен-

том змісту права власності. Володіння належить розглядати як фактичного відношення, як цілком самостійну категорію цивільного права.

Список літератури

1. Конституція України: Прийнята Верховною Радою 28 червня 1996 року // ВВР України. - №30. – ст.141.
2. Цивільний Кодекс України: Прийнятий 16 січня 2003р. – К.: Істина, 2003
3. Алексеев Н.Н. Собственность и социализм. Опыт обоснования социально-экономической программы евразийства. Русская философия собственности (XVIII-XX вв.). Сост. К. Исупов, И. Савкин. – СПб., 1993.
4. Англо-український словник — English-Ukrainian Dictionary. Близько 120000 слів: у 2-х томах / Уклад. М. І. Балла. — Київ: Освіта, 1996.
5. Великий французько-український словник "Larousse": Близько 420000 одиниць перекладу, слів та словосполучень / Бусел В.; Перун, 2011. – 1504 с.
6. Гамбаров С.Ю. Особенная часть. Вещное право. С.Ю. Гамбаров. – СПб., 1909.
7. Гегель Г. Философия права. – М.: Мысль, 1990.
8. Дедов Д.И. Общественный принцип соразмерности и ограниченности свободы предпринимательства. Вестник Московского ун-та Сер. Н. Право. 2002. № 6.
9. Европейская Конвенция о защите прав человека и основных свобод. Право на собственность: Сборник. – М., 2002.
10. Иеринг Р. фон. Борьба за право. Перевод с 13-го немецкого издания / Иеринг Р.; Пер.: Ершов С.И. - М.: Феникс, 1991.
11. История политических учений. Под ред. О. Э. Лейста. – М.: Зерцало, 2000.
12. Іспансько-український, українсько-іспанський словник + граматики: 70000 слів. Автор-укладач: Ольга Мазура. – Донецьк: Глорія Трейд, 2009.
13. Іоффе О.С. Право приватне і право публічне // Університетські наукові записки: Часопис Хмельницького ун-ту управління та права. – 2005. № 4.
14. Кавелин К.Д. Собрание сочинений в 3-х томах. – СПб.: Типография М.М.Стасюлкеича, 1889. Т. 2.
15. Кант Иммануил. Соч. в 6 т. Т. 4. Ч. 2. М. 1969.

16. Курс гражданского права: Часть общая. Т. 1 / Гамбаров Ю.С. – СПб.: Тип. М.М. Стасюлевича, 1911.
17. Латинсько–український словник / Мирослав Трофимук, Олександра Трофимук — Львів: Вид-во ЛБА, 2001.
18. Локк Дж. Избранные философские произведения: В 2 т.-М.: Наука, 1980.
19. Мизес Людвиг фон. Человеческая деятельность. Трактат по экономической теории. – М., 2000.
20. Павлов В.П. Проблемы теории права собственности в российском гражданском праве. – М., 2000.
21. Право власності в Україні: Навч. посіб. / О. В. Дзера, Н.С. Кузнецова, О.А. Підпригора; За заг. ред. О. В. Дзери, Н.С. Кузнецової. — К., Юрінком Інтер, 2000.
22. Прудон П.Ж.Что такое собственность? или Исследование о принципе права и власти. Пер. с фр. Изд.2, доп. 2011.
23. Словник італійсько-російсько-український, українсько-російсько-італійський / Уклад. Катерина Золенкова, Олена Золенкова, Дієго Рудзанте. — Тернопіль: Богдан, 2008.
24. Соловьев В.С. Оправдание добра. В.С. Соловьев, Соч. в 2-х т. Т. 1. М. 1988.
25. Толстой Ю.К. Понятие права собственности // Проблемы гражданского и административного права. – Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1962.
26. Толстой Ю.К. Собственность и оперативное управление. — В кн.: Проблемы гражданского права. Л., 1987.
27. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. / О.В. Дзера (кер. авт. кол.), Д.В. Боброва, А.С. Довгерт та ін.; За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. – 2-е вид., допов. і перероб. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – Кн. 1.
28. Шкретов В.П. Метод исследований собственности в «Капитале». – М., 1973. С. 97, Экономика и право. М., 1990.
29. Яворська О. С. Правове регулювання відносин власності за цивільним законодавством України. – К.: Атіка, 2008.
30. Civil code of California. Internet: <http://www.leginfo.ca.gov/cgi-bin/displaycode>.
31. Civil code of Quebec. www.lexum.umontreal.ca/ccq/en/14/t2/c1.
32. Code civil. Titre 11- De la propriete. Internet :<http://www.civilites.com/cctv/L2T2C1.htm>.
33. Codice Civile Italiano R.D. 16 marzo 1942, n. 262 Approvazione del testo del Codice Civile (Pubblicato nella edizione straordinaria della Gazzetta Ufficiale, n. 79 del 4 aprile 1942).
34. Código civil (español). Ed. Aranzadi. Pamplona, 1998.
35. Maynz, Charles, Éléments de droit romain (Bruxelles, s.d.). IV, 1 (1857), vol. 13, 359-362.
36. Proyecto de código civil de 1998 (de la Republica Argentina) Internet: [rittp://alterini.org/civil.Htm](http://alterini.org/civil.Htm).

Стаття надійшла до редколегії 17 вересня 2013 року.

Рекомендована до опублікування у “Віснику” членом редколегії О.В. Гетманцевим.

Y.P. Patsurkivsky

The main approaches to the definition of the notion and essence of ownership in civil law relations

Summary

The paper examines the main approaches to understanding the essence of property, the definition of its concepts and the relations of ownership. Analyzes the basic scientific concepts on the issue of property relations and property rights. Concluded that there is no practical need to distinguish between the property and in the economic sense of ownership as a legal category.

Keywords: ownership, assignment, possession, ownership, property maintenance, subjective right.

Ю.П. Пацурківський

Основные подходы к определению понятия и природы собственности в гражданских правоотношениях

Аннотация

Исследуются основные подходы к пониманию сущности собственности, определение ее понятия и соотношения с правом собственности. Анализируются основные научные концепции по проблеме соотношения собственности и права собственности. Сделан вывод об отсутствии практической необходимости проведения разграничения между собственностью в экономическом смысле и правом собственности как юридической категорией.

Ключевые слова: собственность, присвоение, владение, право собственности, содержание собственности, субъективное право.